

**ORGANIZATIONAL STRUCTURE
OF THE CHURCH OF THE ADVISERS OF THE DAY
TO THE HISTORICAL RETROSPECTIVE**

**ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЦЕРКВИ АДВЕНТИСТІВ
СЬОМОГО ДНЯ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ**

**Shevchuk Valentin¹
Fedorenko Mikhail²**

DOI: http://dx.doi.org/10.30525/978-9934-571-26-8_21

Abstract. The purpose of the work is to analyze the formation and development of the administrative structure of the Seventh-day Adventist Church and find out its effectiveness and prospects. The realization of the goal involves the consistent solution of such tasks: 1) A schematic outline of the current state of the Adventist Church; 2) Selection of the main stages of the formation of the organizational structure of the confession; 3) Clarification of the effectiveness of the functioning of the structure and prospects of the organization as a whole. Using the methods of analysis and synthesis, we succeeded in identifying a number of problems that arose when the first Adventists tried to create a legally established organization. In addition, the use of the method of generalization allowed to explore historical events associated with the organizational design of the confessional movement. The analysis shows the involvement of pioneers of adventism, as well as their differential attitude to the idea of James Wyatt to create an effective organization. Considered the financial sources through which managed to administrate the Adventist cell. Four levels of structure are shown on the basis of which all activities in the Church of the Seventh-day Adventists are being built. It is proved that the current state of the administrative structure of the denomination is an effective unifying tool that fully satisfies the needs of the church and promotes the Church to successfully disseminate its

¹ Postgraduate Student, Ancient History of Ukraine and Archival Studies Department, Ivan Franko Lviv National University, Ukraine

² Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Ukraine

ideas around the world. The prospects for further research, the author links with an assessment of the psychological aspects of church administrators who have held positions in the Church of the Adventists for four years.

1. Вступ

Церква Адвентистів сьомого дня в сучасному релігійному світі посідає важливе місце серед інших християнських конфесій. Кількість послідовників даної конфесії на 2018 рік становить більше 20 млн. осіб. Адвентистські представництва розташовані майже 200 країнах світу. Завдяки великій кількості медичних, навчальних та видавничих закладів адвентисти відомі по всьому світу [1, с. 409]. На думку дослідників активний поступ в соціально-місіонерській діяльності та швидкий розвиток церкви АСД насамперед залежить від її адміністративної структури. Завдяки централізованій системі управління церква змогла більше століття виконувати поставлені завдання та цілі. На сьогоднішній день адвентистська управлінська модель є багаторівневим, представницьким та демократичним врядуванням, формування якого тривало впродовж 20 років, початком відліку вказаного періоду вважається 1844 рік.

Цікаво відмітити, що паралельно з появою церкви адвентистів виникли схожі деномінації такі як: «Церква Христа Александра Кемпбелла», «Церква Ісуса Христа Святих Останніх Днів» (СОД) і т.д., утворили кардинально інші структури, незважаючи на подібність доктринальних поглядів. Наприклад, система управління СОД передбачає колективне апостольське керівництво за участю всіх активних членів церкви, тобто, ця організація керована одкровеннями, які отримують апостоли, пророки і місцеві провідники, які діють відповідно до принципів одноголосності, консультацій і спільної згоди за участю всіх активних членів церкви, яким більше 12 років. В той час, яка «Церква Христа» немає будь-яких всесвітніх керівників-єпископів або інших органів влади, а також не має формальної структури над окремими громадами. Місцеві пастори обираються за побажаннями кожної із місцевих громад [2, с. 36].

Відмінність різноманітних форм управління пояснюється тим, що в основі кожної релігійної організаційної структури покладено її унікальні теологічні бачення власної релігійної сутності, ідеології, місії та задач, які породжують її організаційну форму. Адвентистка цер-

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

ковна структура остаточно оформилась в результаті тривалих пошуків та дискусій її засновників, а також зазнала впливу ідей демократії, поширених в американському суспільстві в сер. XIX ст.

2. Причини виникнення адміністративної структури в церкві АСД

Потребу в організації адвентисти гостро відчували на початку 60-х років XIX ст. у зв'язку із збільшенням кількості однодумців та розрізнених груп в різних штатах Америки. Окрім того була велика кількість «блукаючих» проповідників, які називали себе адвентистами, проте поширювали різноманітні фанатичні ідеї. Засновники адвентистського руху, такі як, Вільям Уайт, Йосиф Бейтс та інші піонери усвідомлювали той факт, що активне поширення адвентистського вчення та координація діяльності груп віруючих можлива лише за умови наявності структурованої організації, в тому числі і контролі за нерукопокладеними проповідниками. Елена Вайт (одна із засновниць ЦАСД) у книзі «Ранні твори» писала про таку групу випадкових проповідників: «Люди, чиє життя не характеризується святістю, і які непридатні для того, щоб проповідувати істину для теперішнього часу, приходять на духовну роботу, не отримавши визнання церкви та її керівників. В результаті руйнують єдність і наступає хаос» [3, с. 102].

Проте на шляху до організаційного оформлення церкви виникало чимало проблем. Майже усі учасники мілеритського руху вийшли з багатьох церков, і кожен мав своє доктринальне розуміння, що ускладнювало їх об'єднання. Інші стверджували, що Христос незабаром повернеться на землю і необхідності в організації немає. Окрім того, ситуацію ускладнювало те, що більша частина мілеритських проповідників взагалі була проти створення будь якої організації, рахуючи, що це буде поверненням назад до «Вавилону». Того часу, ініціатор організації Джеймс Вайт писав: «Ми, здавалося, продиралися крізь хащі невизначеності в питаннях організації. Як належало очікувати у багатьох виникли побоювання, начебто я ратую за щось страшне» [3, с. 112].

Дехто вважав, що організація у будь-якому випадку посягає на релігійну свободу особи і регламентує її стосунки з Богом, що вкрай є недопустимим. Джордж Сторрз стверджував, що віруючим необхідно відмовлятися від організованих церков, оскільки ми не повинні дозволяти кому б то не було окремим особам чи організаціям командувати нами» [4, с. 97].

Розвиток і становлення церковної організації АСД мав декілька етапів. Насамперед, першим кроком, який сприяв об'єднанню адвентистських груп було проведення спільних табірних богослужінь, або їх ще називали конференціями. Такі адвентистські лідери, як: Дж. Лафборо, Джон Андрюс, Джеймс Вайт збирали сотні слухачів під відкритим небом, лише частина з яких могла розміститися у наметі. В журналі «Рев'ю енд Геральд» за 4 липня 1854 р. було написано, що в неділю на вечірне богослужіння прийшла тисяча слухачів, а через тиждень в Гренд-Репідсі відбулося чергове наметове зібрання, про яке основний доповідач Джеймс Вайт писав: «Було встановлено на вільному місці в центрі міста палатку, куди прийшло більше 500 осіб. Люди слухали з особливою увагою, і коли їм пропонували публікації, вони тіснилися, щоб їх отримати. Здається, що для розповсюдження істини відкритий безперешкодний шлях» [3, с. 86].

Таким чином спільні конференції, які проводилися у 50-ті роки ХІХ ст. в багатьох штатах Америки організаційно об'єднували адвентистів і були платформою, де формувалися їх основні пункти віровчення. Адвентистський рух поширювався, на нових територіях виникали громади однодумців і одночасно потреба в служителях. Для здійснення місіонерської праці необхідні були кошти, які б регулярно могли поступати від членів церкви з метою утримання їх служителів. Особливо критичними у фінансовому плані стали 1857 і 1858 роки. Не було ні церковної організації, ні церковної скарбниці. Ті, що посвятили себе церковним справам цілком залежали від дарів, які вони отримували від людей. Подружжя Вайт також боролися зі злиднями [5, с. 358].

У цій ситуації необхідний був довготривалий план фінансового забезпечення потреб церковних служителів. На чолі із Дж. Андрюсом групою дослідників вивчалась біблійна система фінансування церкви. На основі Святого Письма був запропонований план відомий як «регулярні пожертвування», маючи на увазі десятини і добровільні пожертвування. Джеймс Вайт через журнал «Рев'ю» запросив усіх адвентистів відвідати конференцію в Батл-Крик з третього по шосте червня 1859 року з метою затвердження плану систематичних пожертвувань. Делегатами рішення було підтримано одноголосно. Отож, утворення єдиної фінансової системи в 1859 році стало важливим кроком до формування церковної організації.

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

Для зміни негативного погляду членів церкви на створення організації, необхідно було закласти теологічний фундамент, оснований на Біблії. Ще в 1853 році Елена Вайт написала статтю з приводу організації, посилаючись в основному на своє видіння і Біблію: «Господь, показав мені, що багато братів відносяться до євангельського порядку із страхом і зневагою. Порядок царить на небесах. Він царював в церкві, коли Христос жив на землі, а після його вознесіння за цим строго слідували апостоли. І сьогодні, в ці останні дні, коли Бог приводить своїх дітей в єдність віри, порядок потрібний як ніколи раніше» [6, с. 97].

У грудні 1853 році Джеймс Вайт на сторінках «Рев'ю енд Геральд» також звернувся до своїх читачів в чотирьох редакційних статтях, яким дав однакову назву «Євангельський порядок». Тут він зазначав, що ми прагнемо до порядку і суворої дисципліни в церкві Христа. І хоча ми відкидаємо усі людські платформи і переконання, Біблія буде нашою основою, нашим кредо і порядком [5, с. 403]. Джеймс і Елена Вайт у своїх зверненнях заклали теологічний фундамент, на якому з часом буде побудована струнка організаційна структура церкви АСД.

3. Розвиток організаційної структури: проблеми та вирішення

Наступним важливим кроком, який спонукав до формування організації була видавнича діяльність. Літом 1849 року подружжя Вайт виходячи із власної ініціативи почали випускати перший адвентистський журнал «Справжня істина», перший випуск якого мав лише одну тисячу екземплярів. Через рік тираж суттєво збільшився і отримав нову назву «Секонд Адвент Рев'ю енд Саббат Геральд», в 1851 р. вийшла перша книга Е. Вайт – «Досвіди і видіння Е. Вайт». В 1852 р. типографія винаймає орендований дім у місті Рочестер штат Нью-Йорк.

Найпереконливішим переломним моментом у становленні організації взагалі, і видавництва зокрема був переїзд в 1855 р. подружжя Вайт в Батл-Крік штат Мічиган, де було збудоване приміщення під типографію, а саме місто стало центром керівництва адвентистського руху. Тут видавнича справа зібрала навколо себе групу ведучих лідерів, які регулярно почали проводити щорічні зустрічі видавничої асоціації. Згодом виникла серйозна проблема пов'язана із реєстрацією майна видавництва. Згідно нового закону штату Мічиган володіти церковним майном могла лише юридична особа. Дж. Лафборо, який працював

разом з Дж. Вайтом своїм супротивникам писав: «Говорять, що якщо створити організацію і володіти власністю по закону, то можна стати частиною Вавилона. Ні, я розумію це зовсім інакше. Якщо не можна захищати церковну власність, то нащо людям взагалі утримувати будь-яку власність на законній основі?» [3, с. 105].

30 вересня 1860 р. на черговій конференції в Батл-Крік в результаті тривалих диспутів між лідерами АСД була прийнята резолюція в якій була винесена пропозиція про створення видавничої асоціації, яка на законній основі буде володіти видавництвом «Рев'ю». На наступний день виникла перед учасниками конференції наступна проблема. Щоб володіти майном на законній основі, групі адвентистів, які були розкидані на великій території Нової Англії і на Середньому Заході, необхідно було дати назву. Джеймс Вайт заявив про те, що ми не можемо рухатися вперед, не маючи назви, більш того, вони без назви не можуть володіти майном [3, с. 107].

Того ж дня група майбутніх членів офіційної церкви за згодою усіх присутніх отримали назву – Адвентисти сьомого дня [7, с. 184]. Проте ця назва була отримана шляхом тривалих дискусій і необхідна була для реєстрації видавництва «Рев'ю». Попереду необхідно було здійснити ще декілька кроків. Тому наступним логічним кроком у формуванні організації було утворення її первинної ланки – громади. Оскільки перші кроки до упорядкування видавничої справи і прийняття рішення стосовно назви церкви були зроблені лідерами адвентистського руху в Батл-Крик, то і наступний був ними здійснений саме тут.

Під час проведення річної зустрічі видавничої асоціації 4 жовтня 1861 р. учасники прийшли до висновку, що настав час покласти першу цеглину в організаційну будову церкви: на місцевих рівнях утворити громади. Була прийнята наступна резолюція: «Вирішено, що ця конференція рекомендує наступну церковну угоду: Ми, що нижче підписалися, цією угодою об'єднуємося разом як церква, що носить ім'я адвентисти сьомого дня і обіцяємо зберігати Божий заповіт і віру в Ісуса Христа» [3, с. 114]. На цій же конференції було запропоновано громадам штату Мічиган об'єднатися в одну конференцію під назвою «Мічиганська конференція Адвентистів сьомого дня». Тут же були затверджені служителі і рада конференції. Голова Джозеф Бейтс і секретар Урія Сміт відповідно до результатів голосування стали керівниками конференції на майбутній рік. Було вирішено важливе питання щодо

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

пастирського посвідчення, яке би давало право на служіння. До особистих документів пастора належали: свідоцтво про рукопокладання, а також посвідчення, підписане головою і секретарем конференції, причому посвідчення має щорічно поновлюватися.

Важливо зазначити, що на першій Мічиганській Конференції її організатори розмежовували статус рядових служителів на рівні громади, які ніколи не залишали свою місцевість і тих, хто працював в церковній організації на постійній основі і переїжджали за рішенням керівництва конференції. На основі дослідження Біблії на сторінках журналу «Рев'ю» вони до першої категорії місцевих служителів віднесли пресвітера і диякона. Пресвітер у відсутність пастора міг завершувати хрещення та Вечерю Господню, а в обов'язки диякона входило турбуватися про матеріальну сторону життя церкви. Ні пресвітер, ні диякон церковної платні не отримували. Штатні служителі – пастори отримували регулярну платню, і в кінці кожного місяця надавали регулярні звіти про свою діяльність [4, с. 111].

Таким чином в штаті Мічиган був закладений фундамент церковної організації який мав би встати взірцем для віруючих адвентистів інших Штатів. Місцеві служителі несли відповідальність за організацію місцевих громад і конференцій своїх Штатів. Організаційна хвиля швидко прокотилася по Сполученим Штатах Америки. Спочатку Джон Андрюс в штаті Мінісота організував конференцію, згодом пастор М. Корнела у штаті Огайо, і так по всім штатах, де знаходилися громади АСД.

В країні тривала громадянська війна, яка відволікала адвентистів від їх церковних питань, проте в травні 1863 р. був здійснений останній крок у створенні центральної влади церкви АСД – Генеральної конференції Адвентистів сьомого дня. Заздалегідь делегати з'їзду були запрошені на 20 травня прибути до Батл-Крік для участі на сесії Генеральної конференції [7, с. 184]. 20 делегатів, які представляли громади із шести штатів, обрали керівництво новоствореного вищого керівного органу адвентистів сьомого дня. Головою чи президентом був обраний Джон Батлер, секретарем – Урія Сміт, а Е. Уолкер – скарбником. Три перші головні особи Генеральної конференції утворювали «комітет трьох». Прийнятий статут передбачав пряму відповідальність трьох головних осіб, а також виконавчого комітету за рівномірний розподіл штатних служителів по церковним органі-

заціям, сприяння місіонерській роботі та санкціонування загальних зборів пожертвувань.

Отже, на цей час церковна організація мала трьох рівневу модель: перший рівень – помісна церква, другий рівень – конференція штату чи округу, у який повинні були увійти усі церкви на території того чи іншого штату, і на кінець – Генеральна Конференція, яка представляла усі церкви і діяла в їх інтересах [8, с. 266].

Таким чином цей останній організаційний крок зробив церкву адвентистів сьомого дня єдиною конфесійною структурою, надав мандат своїм служителям для місіонерської діяльності, об'єднав адвентистський рух в одну систему віровизнання, що сприяло швидкому поширенню адвентистських ідей по цілому світу. Цікаво зазначити, що станом на 1863 рік громада адвентистів у Сполучених Штатах нараховувала лише 3500 членів церкви, що у порівнянні з іншими конфесіями вона виглядала бідно, а кількість служителів була не більше 30. У такому випадку лише централізація організації могла забезпечити їм розвиток і функціонування.

В наступні роки новостворена церква розвивалась достатньо динамічно. За перші 25 років свого існування чисельність її послідовників збільшилася в сім разів. В 1888 році вона нараховувала 26 тисяч членів церкви. 900 громад були організовані в 32 місцевих конференції і шість місіонерських полів. Окрім того, адвентисти організували цілий ряд інститутів і організацій, направлених на більш ефективне виконання своєї місії. Серед них Західний інститут реформи способу життя, адвентистське товариство освіти, адвентистське товариство взаємодопомоги, трактатне і місіонерське товариство [8, с. 268].

Одночасно церква не могла уникнути різноманітних адміністративних проблем, які часто виникали, беручи до уваги людський фактор. Період історії церкви АСД від 1863 до 1888 років інколи називається періодом «централізації влади». Виконавчий комітет у своєму складі мав лише 5 членів комітету Генеральної конференції, при тому, що лише двоє із них проживали неподалік офісу, а решта знаходилися далеко від центру. Усі ці керівники багато часу проводили в поїздах, зустрічалися вони між собою досить рідко, координувати різні напрямки церковної діяльності приходилось по переписці. При тому, багаторічні і досвідчені керівники церкви, такі як Джеймс Уайт, Джон Батлер, О. Олсен виявляли особливу стурбованість за майбутнє цер-

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

кви, не довіряючи молодим служителям, що інколи приводило до протистояння.

Так наприклад, Джордж Батлер в 1873 році, на посаді президента ГК опублікував статтю під назвою «Керівники». У ній він намагався поставити на високий рівень значимість керівної ролі Джеймса Вайта і його дружини. По словам Батлера, обов'язок церкви полягає в тому, щоб віддавати перевагу позиції Джеймса Вайта в усіх питаннях церковної політики. Відмову від цього правила Батлер розглядав як зазіхання на особливу позицію, яку Бог визначив для Джеймса Вайта. Подібні тенденції були негативними для розвитку церкви, хоча теоретично Джеймс Вайт не поділяв цю думку. В журналі «Знаки часу» Джеймс Вайт писав, що Христос ніколи не доручав одній конкретній людині все керівництво церквою [4, с. 121].

Через два роки після опублікування статті «Керівники» Генеральна конференція офіційно проголосувала за те, щоб оголосити недійсними ті положення статті Батлера, які стверджували одноосібне правління в церкві. На тому з'їзді була прийнята резолюція про те, що «найвищим авторитетом серед адвентистів сьомого дня є воля всієї спільноти, вираженої в рішеннях Генеральної конференції, діючої в рамках відповідної юрисдикції. Усі без винятку повинні підкорятися цим рішенням, якщо тільки вони не вступають в протиріччя зі словом Божим і совістю кожної людини.

В адміністративній політиці церкви адвентистів ніколи ні теоретично, ні з богословської позиції не сприймалося бачення одноосібного управління церквою. Навіть Елена Вайт, якій церква приписувала особливий дар пророцтва, ніколи не була керівником церкви, а лише могла давати корисні духовні поради. З цього приводу вона писала про те, «як би радів сатана, якщо би йому вдалося встановити одноосібний контроль зі сторони одного керівника над розумами і серцями людей» [9, с. 39].

В усі часи і тепер на всіх рівнях управління адвентистською церквою діють принципи демократичного волевиявлення. Під час звітно-виборних з'їздів на різних рівнях, обираючи на посаду президента Генеральної конференції чи пресвітера місцевої громади, завжди зберігався демократичний дух і враховувався голос кожної людини зокрема. Адвентисти вірять, що їх модель управління ґрунтується на парадигмі «теократія за допомогою демократії». Це означає, що вся духовна влада на церковному рівні повинна бути делегованою. Це

передбачало реалізацію такої формули: керівники церкви володіють владою служити, в той час Святий дух використовує їх для втілення божого принципу на землі. Таким бачить адвентисти церковне управління в апостольські часи, коли церквою керував Святий дух. Адвентисти вважають що тоді церква не була ні структурно – центричною, ні особистісно центричною, а концентрувала всю увагу на богоуправлінні [2, с. 35]. На сесії Генеральної конференції 1886 року з метою більшої колегіальності було прийняте рішення про розширення виконавчого комітету ГК до семи чоловік. Тоді ж було прийняте рішення про створення асоціації генеральної конференції, у відповідальність якої перейшло усе майно всесвітньої церкви.

Повертаючись до історії становлення організації, необхідно сказати, що з самого початку церква адвентистів мала лише трьох рівневу модель: громада, конференція, Генеральна конференція. Таке підпорядкування влаштувало громади, що знаходилися у Сполучених Штатах Америки, оскільки їх число було невеликим і територія знаходження громад поширювалася лише на одну країну. Проте з часом була виявлена необхідність створення проміжкової структурної одиниці між Генеральною конференцією і місцевою конференцією – союз церков чи уніон. Подібні моделі чотирьох рівневого управління почали практикуватися у Європі в середині 80-х років XIX ст. і особливо ці адміністративні зміни малий позитивний результат в громадах Австралії, які входили до складу Австрало-Азіатського уніону [3, с. 336].

Успіх інших уніонів спонукав керівників на сесії генеральної конференції 1888 року вийти з пропозицією про розподіл усєї території Сполучених Штатів і Канади на територіальні сегменти чи уніони, які б складається із декількох конференцій чи місіонерських полів. Поставлена задача не була приведена до виконання у зв'язку з теологічними дебатами, пов'язаними з доктриною праведності по вірі. Лише на наступній сесії генеральної конференції, яка проходила у 1889 році делегати офіційно утвердили нову адміністративно-територіальну одиницю, назвавши її дистриктом. Територія США і Канади нараховувала шість таких одиниць. Ще одним ново введенням була пропозиція проводити з'їзди ГК один раз у два роки, на відміну від щорічних з'їздів. На сесії генеральної конференції 1897 року, яка проходила у штаті Небраска делегати розширили виконавчий комітет Генеральної конференції, який тепер нараховував 13 осіб.

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

На з'їзді ГК 1899 року не одноразово лунали висловлювання про недосконалість існуючої організаційної структури церкви. Багато делегатів виступали із різкою критикою, але мало хто пропонував конструктивні рішення. Так, наприклад, Уільям Прескотт, направлений на місіонерську роботу в Англію, скаржився на нераціональне використання фінансів, передбачених для зарубіжної місії. Він досить критично відгукувався про організацію, яка перетворилася у перешкоду, яка заважає місіонерам виконувати свою місію. Назривала необхідність адміністративних змін у церковній структурі [4, с. 130].

Багато керівників з не терпінням очікували наступної сесії Генеральної конференції, проведення якої планувалося у 1901 році, а особливі надії покладали на присутність Елени Вайт, яка 1900 році повернулася із Австралії в Сполучені Штати Америки і Артура Даніельса, досвідченого адміністратора і пастора. Більше 200 делегатів, які зібралися весною 1901 року на черговий з'їзд Генеральної конференції в Батл-Крик, очікували серйозних перемін. За день до з'їзду Елена Вайт в неформальній обстановці зустрілася з керівниками церкви. В продовж півтора годин семидесяти трьох річна жінка чесно і відкрито говорила з делегатами з'їзду про необхідність перемін в організаційній структурі церкви і про потребу у нових підходах в управлінні життям церкви. Вона сказала, що не потрібно чекати доки закінчиться цей з'їзд, а потім збиратися з силами. Представники всіх напрямків церковної діяльності повинні тепер активно бути задіяні у плануванні [5, с. 363].

Так і трапилося. На з'їзді був створений дорадчий чи консультативний комітет, який нараховував 75 осіб. Усі вони впродовж декількох днів розв'язували непросту задачу реорганізації усїєї церковної структури. Перше рішення, яке було запропоноване комітетом і підтримане делегатами – усі дистрикти перетворити в унійні конференції. Другою пропозицією з'їзду було збільшення виконавчого комітету до 25 осіб, серед яких були б президенти уніонів.

Новим і важливими рішенням з'їзду була передача раніше незалежних різноманітних асоціацій ГК у розпорядження виконавчого комітету і перетворення їх у спеціальні відділи. Новообраний президент Даніельс був переконаний, що проведені переміни значно спростять церковну структуру і виправлять перекося в управлінні, які мали місце в минулому, коли адвентисти множили організації, асоціації і заклади,

забираючи з передової найбільше талановитих служителів і поповнюючи ними і без того роздутий управлінський апарат [4, с. 136].

Отже, серйозні організаційні акти на з'їзді ГК 1901 року були покликані з одної сторони об'єднати церкву і основні напрямки її діяльності в єдину структуру. Цьому сприяло створення відділів на різних рівнях церковної організації, починаючи з Генеральної конференції. З іншого боку необхідною була децентралізація керівництва з метою подолання авторитарного стилю управління, яке склалося в останні роки. Це було досягнуто організацією унійних конференцій, до яких переходила вся відповідальність за служіння на їх території. Усі освітянські і інші заклади, які знаходилися на цих територіях переходили під керівництво унійних конференцій.

Розширення кількості членів виконавчого комітета ГК і залучення у його склад президентів уніонів сприяло з одного боку децентралізації церковного керівництва, а з іншого – зміцненню її структури по вертикалі, що забезпечило її ефективне функціонування у наступні роки. Час насправді показав ефективність цих організаційних перетворень, які мали місце в 1901 році. Церква швидко зростала і динамічно розвивалася [5, с. 364].

Новий з'їзд у 1903 році додав деякі нові поправки, які не були враховані раніше. Насамперед, це вибори президента, скарбника і інших працівників Генеральної конференції безпосередньо на з'їзді, а не у вузькому колі виконавчого комітету. Наступна зміна стосувалася ведення справ у випадку, коли неможливо було зібрати повний склад виконавчого комітету. Делегати погодилися з тим, що президент разом із чотирьома віце-президентами наділяються повноваженнями вести справи всесвітньої церкви в згоді із генеральними планами комітету. На з'їзді 1905 року було прийнято рішення про скликання з'їздів раз в 4 роки. Проводити з'їзди кожні 2 роки було великим фінансовим ярмом для церкви, притому проводити такі з'їзди кожні 2 роки не було ніякої необхідності [5, с. 419].

Впродовж багатьох уроків Батл-Крик був центром адвентизму, де знаходився головний офіс генеральний конференції, центральне видавництво, великий медичний центр, навчальний заклад. Надлишкова концентрація адвентистів у місті давно турбувало керівництво церквою зокрема і Елену Вайт. Не одноразово вона писала про місіологічний перекис, пов'язаний з такою ситуацією, і закликала членів цер-

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

кви переїжджати в інше місце проживання, щоб активного розповсюджувати адвентизм на нових територіях. Що стосується видавництва і офісу Генеральної конференції, керівники церкви отримали конкретну пропозицію від Елени Вайт переїхати ближче до столиці сполучених Штатів Америки. Ця пропозиція, враховуючи міжнародний характер адвентистської церкви була насправді виправданою [4, с. 139].

У приміській території Вашингтона, Такома-Парк була придбана земельна ділянка для будівництва будинків під видавництво і офіс Генеральної конференції. Артур Даніельс діяв рішуче, оскільки він і його команда охоче прагнули покинути Батл-Крік. В 1908 році міжнародна медико-місіонерська і благодійна асоціація остаточно вийшла з під церковного контролю. Доктор Келлог не тільки увійшов у конфлікт з керівництвом церкви, але встав на хибний шлях пантеїзму.

Останні зміни у церковній структурі були затверджені на сесії генеральної конференції в 1913 році і стосувалися утворення адміністративної одиниці, яка отримала назву дивізіон чи відділення. Цьому рішення в 1903 році передувала подія, яка наштовхнула керівництво на необхідність створення п'ятого рівня організації. Для того, щоб забезпечити більш ефективне керівництво церквою у Європі на з'їзді Генеральної конференції 1903 року був вибраний другий віце-президент ГК, який мав відповідати за розвиток церкви на європейському континенті. Ним став відомий діяч європейського адвентизму, який був також причетний до організації церкви в Російській імперії, Луїс Конрад. В обов'язок Конраді входило збирати президентів унійних організацій і здійснювати консультативну адміністративну допомогу. Фактично Конрад став першим керівником новоствореного дивізіону. На з'їзді в 1913 році делегати підтвердили необхідність створення європейського відділення Генеральної конференції. Одночасно вони виступили із пропозицією про організацію Північно-Американського дивізіону [10, с. 34].

Кінцеве рішення про дивізіону структуру церковної організації було прописано у новому статуті, який був прийнятий делегатами з'їзду ГК в 1922 році. П'яти ступенева модель церковної організації церкви адвентистів сьомого дня залишається актуальною до теперішнього часу і служить потребам прихожан і місії міжнародної церкви.

Паралельно із організацією унійних конференцій по всьому світу і формуванням дивізіонної моделі Генеральної конференції, відбувалося

створення відділів ГК, які відповідали за окремі напрямки церковної діяльності. Ще в 1902 році існуючі незалежні асоціації були заміщені 4 відділами: відділом освіти, видавничим відділом, відділом релігійної свободи і відділом суботньої школи. Значно більше часу пішло на організацію відділу здоров'я, оскільки довелось достатньо довго вирішувати проблеми медико-місіонерської і благодійної асоціації.

4. Чотирьох рівнева структура в церкві Адвентистів сьомого дня

Структура Генеральної конференції, представлена різними відділами, довела свою ефективність. З часом до існуючих чотирьох відділів стали додаватися нові. Так в 1905 році був створений закордонний відділ, в 1907 – молодіжний відділ місіонерів добровольців, в 1909 році – відділ по роботі з чорношкірими, в 1912 році – відділ громадських зв'язків, в 1913 році – місіонерський відділ. На з'їзді 1922 році було прийнято рішення про створення пасторської асоціації, яку очолив колишній президент Генеральної конференції Артур Даніельс [4, с. 144].

Важливо сказати, що до 20 років ХХ-го століття фактично завершився процес формування церковною організацією адвентистів сьомого дня. Їм вдалося сформуванню достатньо ефективну і працездатну церковну організацію, яка відповідає місіологічному баченню церкви і основним її задачам. Пізніше лише відбувався ріст церковних організацій і формування нових відділів, які відповідали на виникаючі потреби церкви.

Розглянемо сучасну модель адміністративного устрою із певними деталями кожного рівня: місцева громада – конференція – унійна конференція – Генеральна конференція [8, с. 266].

Місцева громада адвентистів сьомого дня являє собою добровільне об'єднання віруючих осіб, які своє релігійне світобачення відображають у 28 пунктах віровчення чи догматів. Керівництво громадою здійснює обраний і рукопокладений пресвітер чи група пресвітерів у випадку великої кількості членів церкви без оплати на добровільних засадах у вільний від роботи час. У його обов'язки входить турбота про членів церкви, виголошення духовно повчальних проповідей, здійснення таких церковних обрядів, як водне хрещення, причастя чи похорон. Один пресвітер відповідає приблизно за 50 членів церкви. Пресвітера та інших служителів громади обирають на служіння під

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

час церковних виборів, які відбуваються один раз на рік. Виборчий комітет пропонує для членських зборів список кандидатів на служіння заздалегідь, з інтервалом не менше одного тижня до голосування, з метою виявлення не згоди щодо запропонованих кандидатів. Голосування може бути відкритим, або таємним. Рішення приймається більшістю голосів, присутніх на членському зібранні. Виборчим процесом керує штатний служитель конференції, офіційно направлений у громаду [11, с. 33].

Інститут дияконату містить в собі обов'язки про турботу за матеріальний стан членів церкви. Як правило, дияконат у своєму складі поділяється на старшого диякона, старшу дияконісу і рядових дияконів. Рядовий диякон в середньому опікується 5-6 членами церкви. Старший диякон рукопокладається на служіння і під час причастя може допомагати пресвітеру чи пастору розносити хліб і вино. Служіння дияконів не оплачується.

Різноманітна діяльність церкви здійснюється через відділи. Кожен відділ має керівника і заступника, при потребі свою раду. Список відділів громади відповідає переліку відділів на рівні Генеральної конференції, уніону і конференції. Ось перелік основних відділів громади: дитячий відділ, молодіжний, суботня школа, клуб слідопитів, дияконський відділ, відділ здоров'я, релігійної свободи і громадських контактів, жіночий відділ, сімейний, відділ управління ресурсами, відділ інформації. Усі керівники відділів обираються під час церковних виборів [12, с. 400].

Члени церкви приймають участь у фінансовому служінні, яке виражається у принесенні добровільних пожертвувань та десятин. Усі десятини 100% повертаються у скарбницю конференції, 60% добровільних пожертвувань залишаються для потреб громади, а 40% також повертаються у конференцію. Громада може володіти різним майном, в тому числі і нерухомістю. Поточні задачі і місіонерська діяльність планується церковною радою, проте затверджуються на членських зборах, які є вищим керівним органом. Відповідальність за духовне життя церкви і її місіонерську діяльність несе, призначений конференцією штатний працівник – пастор.

Конференція – це добровільне об'єднання громад певного регіону чи декількох областей. Керівним органом є Рада конференції, яка в середньому складається від 12 до 20 радників на чолі з президентом.

Керівництво конференції в особі президента, секретаря та скарбника обирається на звітному виборному з'їзді, який відбувається один на раз на чотири роки. У штаті конференції знаходяться усі штатні служителі, починаючи від книгонош, місіонерів добровольців, початкуючих пасторів, помічників пастора та рукопокладених пасторів [8, с. 266].

Вищим керівним органом конференції є з'їзд, а у між з'їзд ний період – Рада конференції. Делегатами на з'їзд обираються представники від кожної громади, а також усі штатні духовні працівники – згідно свого положення. Керівництво конференції опікується духовним життям усіх громад, скеровуючи туди своїх штатних працівників, які знаходяться на повному фінансовому забезпеченні. Оплата праці відбувається згідно штатного розкладу, в якому визначається % оплати в залежності від стажу роботи. Один штатний працівник може відповідати за декілька громад. Вищий сан служителя – це рукопокладений пастор-проповідник. Рукопокладення надається тим, хто має богословську освіту, стаж не менше восьми років, бездоганну репутацію і хороші результати у пасторській та місіонерській діяльності. Лише рукопокладений пастор має право здійснювати обряд вінчання та рукопокладання. Початкуючий пастор, помічник пастора може отримати пресвітерське рукопокладання і здійснювати такі обряди, як хрещення та причастя [11, с. 31].

Пастор, як представник конференції є підлеглою одиницею конференції і знаходиться в її розпорядженні. Таке підпорядкування дає можливість координувати усю діяльність пасторів, направляючи їх на нові місіонерські поля, у відповідності до їх можливостей та досвіду. Така система також дозволяла запроваджувати єдину програму освіти пасторів відповідно до їх статусу і здійснювати регулярну їх переестацію.

Конференція отримує десятини і пожертвування від громад. 30% від десятини конференція повертає у скарбницю уніону, а решту використовує згідно бюджету, затвердженого на річній пасторській нараді за участю представників уніону. Конференція може володіти любим майном, в тому числі і нерухомістю. У більшості випадків молитовні будинки громад знаходяться у власності конференції з метою гарантійного збереження майна. У штаті конференції серед служителів знаходяться керівники різноманітних відділів, вище перерахованих у

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

списку громади. Задача керівників координувати служіння свого відділу на рівні громад конференції [8, с. 266].

Уніон (союз) – це добровільне об'єднання конференцій чи місіонерських полів на рівні країни чи великого регіону. Зокрема, на території України знаходиться вісім конференцій і одне місіонерське поле, які входять у склад українського уніону. Керівництво уніону назагал турбується про духовний стан громад в Україні і координує діяльність президента конференції. Керівний орган уніону – Рада уніону, у склад якої входять президенти конференцій, керівники відділів уніону та рядові пастори та члени церкви. Звітного виборні з'їзди уніону відбуваються один раз на 5 років. Вищий керівний орган уніону – з'їзд уніону. Делегатами на з'їзд по положенню скеровуються президенти конференцій, а також інші пастори згідно квоти для кожної конференції. Вибори президента та інших керівників відбуваються на демократичних засадах шляхом голосування.

Із 30% десятих, які поступають в уніон від конференцій, у них залишається лише 10%, інші 20% направляються в скарбницю дивізіону. На рівні уніону також функціонують вищезазначені відділи. Обов'язок керівника відділу співпрацювати, координувати і допомагати керівнику відповідного відділу на рівні конференції. Президент уніону є членом Ради дивізіону і двічі на рік приймає участь на нарадах Генеральної конференції. Керівництво уніону представляє інтереси конференції перед дивізіоном [11, с. 173].

Дивізіон (відділення) – це відділення Генеральної конференції і частина її складової. У складі дивізіону знаходяться уніони, територіально які охоплюють до десятка різних держав. Президент дивізіону і його команда обирається на з'їзді Генеральної конференції, який відбувається один раз на п'ять років. Керівництво дивізіону турбується про духовне життя громад на їх території. 20% десятих, які надходять від уніону дивізіон частину залишає для своїх потреб, а більшість скеровує на всесвітнє місіонерське поле. Таким чином кошти рядових членів церкви послугуються інтересам всесвітньої адвентистської церкви. Лідери дивізіону двічі на рік приймають участь у піврічних та річних нарадах Генеральної конференції.

Генеральна конференція – вищий духовний орган всесвітньої адвентистської церкви. На даний час у складі Генеральної конференції знаходиться 13 дивізіонів, територіально які охоплюють весь світ.

Кожні 5 років відбуваються з'їзди генеральної конференції, делегатами якої є представники від конференцій і рядових членів церкви. Під час сесії Генеральної конференції шляхом голосування приймаються важливі рішення щодо вчення церкви, способу життя та обрядовості. Кожного разу переглядається церковний порядок, зміна якого затверджуються під час голосування [11, с. 24]. Генеральна конференція двічі на рік обирає виконавчий комітет, який складається із президентів уніонів та рядових членів церкви для вирішення поточних питань життя церкви. Вибори керівника Генеральної конференції відбуваються шляхом демократичних виборів і голосування делегатів з'їзду.

5. Висновки

Отже, підводячи підсумки вище викладеному зазначимо, що:

1. Організаційне оформлення сучасної адміністративної структури церкви Адвентистів сьомого дня тривало майже 20 років;

2. Система управління АСД має багаторівневий характер, проте по вертикалі чітко підпорядкована і централізована;

3. Адвентистська система управління – представницька, оскільки дає можливість кожному рядовому члену церкви мало відомої громади через свого представника-делегата висловити свою думку;

4. Адвентистська система управління – демократична, тому що передбачає спільне управління церквою і пропонує демократичні шляхи щодо виборів лідерів;

5. Церква АСД була організована так, що не мала затвердженого інституалізованого апостольського або пророчого керівництва, а кожен член церкви мав право голосу на рівні із будь-яким представником організації;

Крім того, система централізованого управління в адвентистській церкві має ряд позитивних рис. Централізація, насамперед, об'єднує адвентистів в одну єдину всесвітню християнську сім'ю, що породжує відчуття глобальної присутності церкви і причетності кожного до всесвітнього руху, а єдине вчення і спільне вирішення церковних проблем на з'їздах Генеральної конференції має особливу значимість для кожного члена зокрема. Спільна програма дій через уніфіковане служіння різних відділів церкви збагачує кожного так, що здобутки і духовні дари стають надбанням кожного. Почерговий всесвітній збір коштів на різноманітні потреби допомагає вирішувати проблеми дале-

Organizational structure of the church of the advisers of the day to the...

ких і близьких та приймати участь у допомозі в різних куточках світу. До негативних особливостей централізованої системи управління церквою можна віднести психологічні відчуття такі, як втрата особистої неповторності і індивідуальності. У цьому випадку ти можеш відчувати себе маленьким гвинтиком у великій системі, у якій ти втратив своє лице. Наступне, у випадку твоєї малої обізнаності в проблемах, які вирішуються на сесія ГК може з'явитися відчуття, що ти є зайвим, за якого подумали і вирішили інші. В загальному адміністративна структура АСД дозволила церкві завоювати популярність в середовищі інших протестантських конфесій, які спостерігаючи за успішною злагодженою діяльністю та єдиною доктринальною системою адвентистів неодноразово зауважували, що їм такого порядку в церквах не вистачає.

Список літератури:

1. Робинсон Д.А. История нашей вести о здоровье / Д.А. Робинсон. – Киев: Джерело життя, 2015. – 448 с.
2. Біддулф Г. Відновлення стародавньої християнської церкви: чотири американські концепції / Біддулф Г. – Київ: Інтерсервіс, 2017. – 54 с.
3. Уайт А. Женщина, ведомая Богом / А. Уайт. – Заокский: Источник жизни. – 2010. – 832 с.
4. Зайцев Е. Без прошлого нет будущего / Е. Зайцев. – Заокский: Источник жизни, 2013. – 384 с.
5. Настольная книга служителя. Т. № 1. Учение и принципы жизни адвентистов седьмого дня, пасторское богословие, жизнь и труды Е. Уайт. – Москва: Издание Церкви христиан-адвентистов седьмого дня, 1989. – С. 415.
6. Уайт Е. Ранние произведения / Е. Уайт. – Заокский: Источник жизни, 1998. – 352 с.
7. Douglass H. Posłaniec Pana / H. Douglass. – Warszawa: Znaki Czasu, 2010. – 587 s.
8. Пізній протестантизм в Україні, том 6 (п'ятидесятники, адвентисти, свідки Єгови). Історія релігії в Україні: у 10-ти томах, за ред. Анатолія Колодного та Петра Яроцького. – Київ: Видавець С. Сурма, – 2008. – 268 с.
9. Найт Д. Знакомство с Еленой Уайт / Д. Найт. – Заокский: Источник жизни, – 2002. – 160 с.
10. Koziróg B. L.R. Conradi – misjonarz pięciu kontynentów / B. Koziróg. – Warszawa: Znaki Czasu, –1994. – 58 s.
11. Церковное Руководство Церкви Адвентистов Седьмого дня, Заокский: Источник жизни, – 2010. – 243 с.
12. Дедерен Р. Церковь / Р. Дедерен, Настольная книга по теологии // Библейский комментарий АСД. Том 12, Заокский: Источник жизни, 2010. – С. 390-419.

References:

1. Robinson D.A. (2015) *Istoriya nashej vesti o zdorov'e* [The story of our news about health]. Kiev: Dzherelo zhittya. (in Ukraine)
2. Biddulf G. (2017) *Vidnovlennya starodavn'oi hristiyans'koï cerkvi: chotiri amerikans'ki koncepcii* [Restoration of an ancient Christian church: four American concepts]. Kiiv: Interservis. (in Ukraine)
3. Uajt A. (2010) *ZHenshchina vedomaya Bogom* [Woman guided by God]. Zaokskij: Istochnik zhizni. (in Russian)
4. Zajcev E. (2013) *Bez proshlogo net budushchego* [Without the past there is no future]. Zaokskij: Istochnik zhizni. (in Russian)
5. Uajt E. (1989) *Uchenie i principy zhizni adventistov sed'mogo dnya, pastorskoe bogoslovie, zhizn' i trudy* [The doctrine and principles of the life of the Seventh-day Adventists, pastoral theology, life and works E. White]. Nastol'naya kniga sluzhitelya [The servant's desk book]. Moskva: Izdanie Cerkvi hristian-adventistov sed'mogo dnya, (pp. 415).
6. Uajt E. (1989) *Rannie proizvedeniya* [Early works]. Zaokskij: Istochnik zhizni. (in Russian)
7. Douglass H. (2010) *Poslaniec Pana* [Last dad]. Warszawa: Znaki Czasu. (in Poland)
8. Kolodnogo A., Yaroc'kogo P. (2008) *Piznij protestantizm v Ukraïni, (p'yatidesyatniki, adventisti, svidki Ęgovi)* [Late Protestantism in Ukraine, Volume 6 (Pentecostals, Adventists, Jehovah's Witnesses)]. *Istoriya religii v Ukraïni: u 10-ti tomah* [The history of religion in Ukraine: in 10 volumes]. Kiiv: Vidavec' S. Surma, (pp. 268).
9. Najt D. (2002) *Znakomstvo s Elenoj Uajt* [Getting to know Elena White]. Zaokskij: Istochnik zhizni. (in Russian)
10. Koziróg B. L. (1994) *Conradi – misjonarz pięciu kontynentów* [Conradi – Missionaries of the Contignus]. Warszawa: Znaki Czasu. (in Poland)
11. *Cerkva adventistiv s'omogo dnya* (2010) *Cerkovnoe Rukovodstvo Cerkvi Adventistov Sed'mogo dnya* [The Seventh-day Adventist Church Church Authority, Zaoksi], Zaokskij: Istochnik zhizni.
12. Dederen R. (2010) *Cerkov'* [The Table Book of Theology]. Zaokskij: Istochnik zhizni. (in Russian)